

Коледж ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Коледжу
ПВНЗ «КІДМУ КПУ»
В.В. Кошолар

_____ 2016 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

напрямок підготовки **5.130102 «Соціальна робота»**

форма навчання **денна**

(Шифр за ОПШ **МІН 9**)

Кіровоград – 2016 рік

Навчальна програма з навчальної дисципліни «Основи безпеки життєдіяльності» для студентів для спеціальності 5.130102 «Соціальна робота», 2016 р.

Розробник: старший викладач І.І. Литвин

Навчальна програма затверджена на засіданні циклової комісії з правознавства коледжу ПВНЗ «КІДМУ КПУ».

Протокол №__ від _____ 2016 року

Голова циклової комісії
з правознавства

_____ (підпис)

(Кричун Ю.А.)
(прізвище та ініціали)

_____ 20__ року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Протокол від _____ 2016 року № _____

_____ 20__ року Голова _____ Г. Ю. Шаркова

Вступ

Зворотною стороною науково-технічного, соціального, економічного прогресу є підвищення ризику виникнення й негативного впливу небезпеки на життєдіяльність людини і стан навколишнього середовища. Саме тому підвищення рівня їхньої безпеки є одним з найбільш актуальних завдань на сьогодні. Цілком очевидно, що абсолютну безпеку створити не можливо, але мінімізувати ймовірність виникнення небезпеки – завдання посильне, проте складне, оскільки потребує від людей, перш за все, переосмислення й переоцінювання накопиченого досвіду й знань з позицій сучасних досягнень науки, інакше кажучи, необхідна докорінна зміна світосприйняття людини. Для досягнення цієї мети створюють нові галузі знань, які поєднують у собі найрізноманітніший сучасний і минулий досвід людства. Одним з прикладів такого складного поєднання знань є навчальна дисципліна "Безпека життєдіяльності", яка базується на системному підході до аналізу та вирішення питань безпеки людини. Її зміст спрямовано на поглиблене всебічне вивчення та класифікацію небезпек, які можуть впливати на людину, джерел їх виникнення, а також засобів і заходів, спрямованих на їх попередження й ліквідацію. Наукова основа даної навчальної дисципліни складається з результатів сучасних досліджень з фізіології та психології праці, ергономіки, екології тощо, що забезпечує системність знань, які одержує студент.

Результатом вивчення дисципліни "Безпека життєдіяльності" є теоретична й практична підготовка студента, яка передбачає формування знань і навичок щодо створення безпечних та здорових умов життя і діяльності для себе та осіб, з якими взаємодіє, умов гармонійного розвитку особистості й сталого розвитку людства.

Навчальна дисципліна складається з одного змістового модулю та на її вивчення відводиться 54 години, 1,5 кредити ECTS.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Головна мета дисципліни “Безпека життєдіяльності” полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об’єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку. Оволодіння цим курсом повинне виробити у студентів уявлення про теоретичні та наукові основи забезпечення індивідуальної та колективної безпеки життєдіяльності. Ця дисципліна належить до фундаментальних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх фахівців у галузі охорони праці.

Завдання дисципліни: опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов’язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об’єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науковообґрунтованих критеріїв прийняттого ризику.

Вивчення курсу “Безпека життєдіяльності” орієнтує студентів на отримання систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (охорона праці, загальна фізика, хімія, вища математика, економіка) для оволодіння наступними професійно орієнтованими дисциплінами, на цілеспрямовану роботу над вивченням спеціальної літератури, активну роботу на лекціях, самостійну індивідуальну роботу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- теоретичні основи забезпечення безпеки життєдіяльності;
- методи проведення досліджень і організації діяльності у галузі безпеки життєдіяльності;
- методологію і методику проведення моніторингу стану безпеки життєдіяльності колективу.

вміти:

- визначати імовірнісні збитки від порушень умов безпеки життєдіяльності;
- визначати критерії і норми безпеки життєдіяльності, контролю за небезпечними чинниками;
- визначати комплексні заходи з профілактики порушення вимог щодо забезпечення безпеки життєдіяльності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Лекція № 1 Наукові основи безпеки життєдіяльності

Мета, об'єкт і предмет вивчення навчальної дисципліни. Взаємозв'язок БЖД з іншими загальноосвітніми і спеціальними дисциплінами. Основні поняття та визначення. Класифікація небезпек. Поняття "ризик". Класифікація ризиків. Концепція прийняттого ризику. Методи оцінки ризику виникнення небезпеки.

Лекція № 2 Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини

Основні фізіологічні системи організму людини. Загальна характеристика аналізаторів людини. Закон Вебера – Фехнера. Класифікація аналізаторів. Види порушень роботи аналізаторів, небезпечні наслідки їх прояву для життя й здоров'я людини. Зоровий аналізатор. Слуховий аналізатор. Нюховий аналізатор. Смаковий аналізатор. Шкірний аналізатор. Вестибулярний аналізатор. Руховий аналізатор. Вісцеральний аналізатор. Рефлекс і рефлексорна дуга. Загальне уявлення про психіку людини. Темперамент і характер людини. Воля. Пам'ять. Увага.

Лекція № 3 Невідкладна допомога при нещасних випадках

Класифікація травм за ступенем важкості та за формою прояву. Види кровотеч. Перша долікарська допомога при зовнішніх і внутрішніх кровотечах. Перша долікарська допомога при зовнішніх кровотечах. Перша долікарська допомога при внутрішніх кровотечах. Види переломів. Перша долікарська допомога при переломах, вивихах і розтягненнях. Види переломів. Перша долікарська допомога при переломах. Перша долікарська допомога при вивихах і розтягненнях. Види опіків. Перша долікарська допомога при опіках. Види отруень. Перша долікарська допомога при отруєннях. Перша допомога при шоківих станах.

Лекція № 4 Негативні електричні та електромагнітні фактори

Класифікація небезпек за характером впливу на організм людини. Негативні наслідки впливу небезпек на життєдіяльність людини. Фізичні небезпеки. Недостатнє або занадто яскраве освітлення. Аномальні параметри мікроклімату. Підвищені рівні шумів. Підвищені рівні вібрацій. Підвищені рівні електромагнітних полів і випромінювань. Запиленість і загазованість повітря. Небезпека електричного струму. Хімічні небезпеки. Біологічні небезпеки. Психофізіологічні небезпеки. Поняття "стан людини". Класифікація станів людини.

Лекція № 5 Глобальні проблеми людства

Соціальні, екологічні та економічні глобальні проблеми. Інформаційне забруднення середовища та його негативні наслідки для людини. Економічні втрати від наслідків надзвичайних подій у світі. Шляхи підвищення глобальної безпеки. Загальнопланетарна стратегія розвитку людства на Землі.

Лекція № 6 Цивільна оборона України – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях

Закон "Про цивільну оборону України". Основні завдання цивільної оборони України. Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного й природного характеру в Україні. Сили цивільної оборони. Постійно діючі комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та НС.

Лекція № 7 Надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків

Класифікація надзвичайних ситуацій. Ідентифікація НС і можливих джерел їх виникнення. Прогноз можливості виникнення НС. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, протидія її уражаючим чинникам.

Лекція № 8 Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

Основні заходи та засоби захисту населення і територій у разі аварій, катастроф, стихійних лих і застосування засобів ураження. Захисні споруди. Призначення та вимоги до них. Засоби індивідуального захисту. Визначення потреб у колективному захисті. Індивідуальні засоби захисту органів дихання. Індивідуальні засоби захисту шкіри. Визначення потреб у колективному захисті.

3. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять”.
2. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
3. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
4. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
5. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.
6. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
7. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
8. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.
9. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
10. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.
11. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
12. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
13. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.

Основна література:

14. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
15. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 348 с.
16. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ.", 2002. – 328 с.
17. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Видво СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
18. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
19. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
20. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч.посібник. Миколаїв: НУК, 2005. – ч.1. Соціальна, техногенна і природна безпека. – 136 с.
21. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.
22. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.
23. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
24. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тищенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. – 424с.
25. Черняков О.Г., Кочін І.В., Сидоренко П.І., Букін В.Є, Костенецький М.І. Медицина катастроф. Навч. посібник. К.: "Здоров'я". 2001, - 348 с.
26. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.

27. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

Додаткова література:

28. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков І.В., Литвинов В.В., Письменний Е.Н. Культура безпеки на ядерних об'єктах України. Учебн. посібник. – К. НТУУ КПІ, 2009, -363с.

29. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э.А. Арустамова. –2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом "Дашков и К", 2000. – 678 с.

30. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.

31. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1

32. Заплатинський В., Матис Й. Безпека в еру глобалізації. Монографія. – ЦУЛ, 2010.- 142.

33. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвозд'їй С.П. "Безпека життєдіяльності" навчально-контролюючі тести. – Київ: "Саміт-книга", 2005. – 148 с.

34. Импульсная техника пожаротушения и многоплановой защиты. Изд.3-е, с изм. и доп./ Сост. В.Д.Захматов, А.С. Кожемякин. – Черкассы: ЧГТУ, 2002. – 31 с.

35. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечно використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.

36. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.

37. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ "Компанія ВІД". – 2001. – 230 с.

38. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с. 39. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.

40. Павленко А. Р. Компьютер и здоровье. Решение проблемы. 3-е изд., перераб. И доп. – К.: "Основа", 1998. – 152 с.

41. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Університет. книга, 1999. – 301 с.

42. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004 року № 126

43. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування. Підручник для студентів. – К.: "Здоров'я", 2000. – 335 с.

44. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч.посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.

45. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності. – К.: НМЦ, 1997. – 292 с.

Internet-джерела:

46. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.

47. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .

48. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

49. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.

50. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.

51. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.

52. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>. 53. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.

54. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
55. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
56. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
57. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
58. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
59. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
60. <http://www.dnop.kiev.ua>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль включає такі види контролю як диференційований залік, що передбачений навчальним планом.

5. Засоби діагностики успішності навчання

- питання на залік,
- фронтальне опитування,
- модульна контрольна робота,
- ККР.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами та критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			екзамен	залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	добре	
75-81	C			
67-74	D	задовільно	задовільно	
60-66	E			
менш 60	F	незадовільно	незадовільно	незараховано